

1. DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2025/1027
Toplantı Tarihi/Sayısı : 01.10.2025/56
Karar Numarası : 2025/656
Başvuran : G.U.Ç.
Başvuran Vekili/ Vasisi : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1- İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
2- Dokuz Eylül Üniversitesi Araştırma Uygulama Hastanesi
Başhekimliği
Muhatap Vekili/ Vasisi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; geçirdiği ameliyat neticesinde ücret ödemesi yapmak durumunda kaldığı, bu ücreti ödeyemediğinden diğer sağlık tedavilerine ulaşımının aksadığı ve mağduriyet yaşadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. Gerekli izin ve tedavi sürecini tamamladıktan sonra Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesinde 3/2/2025 tarihinde histerektomi (rahim alınma ameliyatı) ameliyatı olduğunu, ancak izni ve bilgisi dışında ücretli giriş yapıldığı için tıbben zorunlu olduğuna dair rapor da bulunmasına rağmen kendisinden ücret talep edildiğini, bu ücreti ödemediği için sağlığı açısından gerekli olan mastektomi (meme alınma ameliyatı) ameliyatının yapılmadığını,

b. 23/3/2025 tarihinde adı geçen Hastanede Endokrinoloji Bölümüne gittiğinde borcu olduğu için kendisine kayıt açılmadığını, bu nedenle 15 yıldır kullandığı hormon ilaçlarını da kullanmaya devam edemediğini,

c. Fiziksel ve ruhsal sağlığının bozulduğunu, kendisiyle aynı durumda olan diğer hastalara söz konusu operasyonlar ücretsiz olarak yapılmasına rağmen kendisinden ücret talep edilmesi nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığını, tedaviye erişim hakkının engellendiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap İzmir Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın, ceza infaz kurumunda bulunduğu süre içinde cinsiyet değişikliği kapsamında yalnızca mastektomi ve histerektomi ameliyatı olmak istediği, Ege Üniversitesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı'nın 18/1/2024 tarihli raporunda ameliyatın ruhsal açıdan gerekli olduğunun belirtildiği, Alaşehir 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 28/2/2024 tarihli kararıyla ameliyata izin verildiği,

b. 2/2/2025–5/2/2025 tarihlerinde başvuranın Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesinde rahim aldırma

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

ameliyatının yapılarak taburcu edildiği, buna ilişkin epikriz raporu düzenlendiği, Üniversite Hastanesi tarafından 33.846,25 TL tutarında fatura çıkarıldığı, başvuranın 26/2/2025 tarihli dilekçe ile bu ücreti ödemeyeceğini beyan ettiği,

c. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 4/9/2024 tarihli yazısında, 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Yönetmelik gereği estetik amaçlı veya 24/3/2025 tarihli ve 28597 sayılı Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) kapsamı dışındaki giderlerin hükümlüye ait olacağının belirtildiği, bu bağlamda tedavi giderlerinin başvurana ait olduğu,

ç. Kurum kayıtlarında benzer durumda başka hükümlü olmadığı ve işlemlerin Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Yönetmelik ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 4/9/2024 tarihli yazısına uygun olarak yürütüldüğü,

d. Başvuranın hormon tedavisinin sürdüğü, Ege Üniversitesinde 16/5/2025 tarihine randevu verildiği ve sevk sağlanacağı belirtilmiştir.

4. Muhatap Dokuz Eylül Üniversitesi Araştırma Uygulama Hastanesi Başhekimliğinden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 31/1/2025 tarihinde Bakırçay Üniversitesi Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesinden buraya sevk edildiğini, 2/2/2025–5/2/2025 tarihleri arasında Kadın Hastalıkları ve Doğum Servisinde, mahkeme kararıyla cinsiyet değişikliği kapsamında laparoskopik histerektomi ve salpingo-ooferektomi operasyonlarının uygulandığını, tedavi sonrası sorunsuz şekilde taburcu edildiğini,

b. Tedavi masraflarına ilişkin resmi faturanın sevk yapıldığı Bakırçay Üniversitesi Hastanesine gönderildiğini, Sağlık Bakanlığının 3/1/2013 tarihli ve 2013/2 sayılı genelgesi gereğince işlem yapıldığını,

c. İzmir İl Sağlık Müdürlüğü ve Bakırçay Üniversitesi Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesi ile tekrar yapılan görüşmeler sonucunda, başvuranın tedavi masraflarının ödeneceğinin teyit edildiği, gelecekte benzer işlemlerdeki faturaların İzmir İl Sağlık Müdürlüğü aracılığıyla sevk yapılan hastane tarafından karşılanacağı belirtilmiştir.

5. Başvuran muhatap Kurumların cevabi yazısına karşılık sunduğu yazılı görüşte özetle;

a. Muhatap Ceza İnfaz Kurumundan herhangi bir şikayetin olmadığını, Ceza İnfaz Kurumu personelinin olumlu tavırlar içinde olduğunu, sağlık biriminin ilgili olduğu, revire çıkabildiği,

b. Hastane(ler) tarafından sağlık hakkının engellendiğini,

c. Tedavi masraflarının ödeneceği belirtilse de psikolojik olarak olumsuz yönde etkilendiğini iddia etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesine göre: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.(...)*"

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

8. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümünde: "*(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; (...) yönlerinden incelenir.*" hükmü yer almaktadır.

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi : "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*" hükmünü ihtiva etmektedir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Başvuran geçirdiği ameliyatlar sonucu ücret ödemek durumunda kaldığını, benzer durumdaki diğer mahpusların ücret ödemelerinin gerekmediğini, ücreti ödeyemediğinden diğer sağlık hizmetlerine erişemediğini, psikolojik yönden olumsuz etkilendiğini ve mağdur olduğunu iddia etmektedir.

14. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "*İşkence yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesine göre: "*Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.*"

15. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri*" başlıklı 71'inci maddesi şöyledir: "*Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No:

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir."

16. İşkence ve kötü muamele yasağı kapsamında devletin negatif ve pozitif olmak üzere iki çeşit yükümlülüğü bulunmaktadır. Devletin negatif yükümlülüğü bireyleri işkence, gayriinsani veya küçültücü muameleye ya da cezaya tabi tutmama sorumluluğunu içermektedir. Devletlerin pozitif yükümlülüğü ise etkin soruşturma yürütme, kötü muamele yasağının ihlali iddialarının aydınlatılmasını sağlama ve mahpus/lar-mahpus/lar arası ilişkilerin düzenli ve güvenli bir şekilde yürütülmesi hususlarını içermektedir.

17. Bir eylemin kötü muamele olarak nitelendirilebilmesi için asgari ağırlık eşiğini aşmış olması gerekmekte olup bu eşik mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi etmenler ile muamelenin süresine, fiziksel ve ruhsal etkilerine bağlı olarak her somut olayda ayrıca değerlendirilmelidir (Anayasa Mahkemesi [AYM], Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, para. 23).

18. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir (AİHM, *Wenerski/Polonya*, B. No: 44369/02, 20/1/2009, para.58). AİHM'e göre, asgari şiddet düzeyi ve değerlendirilmesi göreceli ve değişkendir. Bu sebeple muamelenin süresine, fiziksel ve ruhsal etkilerine, kimi zaman mağdurun cinsiyeti, yaşı, sağlık durumu gibi hususlar göz önüne alınmak suretiyle bir değerlendirme yapılır (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 10/9/2018, para. 162).

19. *"İnfazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların mahkûmları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir. Ceza infaz kurumunda tutulmanın pratik gerekleri çerçevesinde mahkûmların sağlık ve esenlikleri gibi hususların yeterli bir şekilde güvence altına alınması ve mahkûmlara gerekli tıbbi yardımın sağlanması da insan onuruna yakışır koşulların sağlanması için gereklidir."* (AYM, *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 39)

20. Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesine (CPT) göre; mahpusların gözetim altında bulundukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir (CPT, *Cezaevlerinde Sağlık Hizmetleri Raporu*, Strazburg, 1993, s. 2).

21. AİHM, taraf devlet makamlarının, vatandaşların tümüne sağlamakla yükümlü oldukları tıbbi tedaviyi vermeyi reddederek bir kimsenin hayatını tehlikeye attıkları kanıtlandığında AİHS'in 3'üncü maddesi açısından sorun doğabileceğini belirtmektedir (AİHM, *Kıbrıs/Türkiye* [BD], B. No: 25781/94, 12/5/2014, para. 219).

22. Devletlerin işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin pozitif yükümlülükleri mahpusların sağlık hakkına ilişkin korumayı da kapsamaktadır. Kişinin fiziksel refahı ve kişiye sunulacak tıbbi koruma idarenin pozitif yükümlülüğü kapsamında değerlendirildiğinde mahpusların alıkonulmanın doğasından kaynaklanan zorlukların dışında zorluk ve sıkıntı yaşamaması, insan onuruna uygun bir şekilde sağlıklarının korunması ve gereken tedavi hizmetlerine tam ve zamanında erişebilmesi gerekmektedir (AİHM, *Kudla/Polonya*, B. No: 30210/96, 26/10/2000, para. 94). Bu bağlamda mahpusun sağlık hizmetlerine erişiminin engellenmesi kötü muamele yasağı çerçevesinde incelenebilecek bir iddia olarak değerlendirilmiştir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA
Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899
e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Telefon No:

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

23. Bir mahpusun doktor tarafından muayene edilmesi ve bu bağlamda sağlık hizmetlerinden faydalananın olması doğrudan tıbbi yardımın yeterli olduğu anlamına gelmemektedir (AİHM, *Hummatov/Azerbaycan*, B.No:9852/03 ve 13413/04, 29/11/2007, para. 116). Yetkililerin kişinin alıkonulduğu süre boyunca sağlık durumuna ilişkin kapsamlı ve düzenli kayıt tutması (AİHM, *Khudobin/Rusya*, B. No:59696/00, 26/10/2006, para.83) ve tedavi hizmetlerinin hızlı, doğru ve sistematik olması da (AİHM, *Melnik/Ukrayna*, B.No:72286/01, 28/3/2006, para. 104-106) devletin işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında pozitif yükümlülükleri arasındadır. Bu çerçevede ceza infaz kurumunda sunulan sağlık hizmetlerinin halka genel olarak sunulan sağlık hizmetleriyle kıyaslanabilir düzeyde olması beklenmektedir (AİHM, *Blokhin/Rusya*, B. No:47152/06, 23/3/2016, para.137).

24. Başvuranın mezkûr iddiası muhataplar tarafından gönderilen bilgi ve belgeler ile ilgili içtihatlar birlikte incelendiğinde; başvurana yönelik sağlık hizmetlerinin aksamayacak şekilde gerçekleştirildiği, başvuranın talep ettiği hastanelere sevkini sağlandığı, başvuranın sağlık dosyasının düzenli olarak tutulduğu, geçirdiği ameliyat sonucunda belli bir ücretin faturalandırıldığı, daha sonra muhatap Dokuz Eylül Üniversitesi Araştırma Uygulama Hastanesi Başhekimliği tarafından sevk yapıldığı Bakırçay Üniversitesi Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesine ücretlerin bildirildiği, başvuranın cevabi dilekçesinde de kabul ettiği üzere söz konusu ücretin Hastane İdaresi tarafından ödeneceğinin anlaşıldığı, bunun yanında başvuranın cevabi dilekçesinde muhatap ceza infaz kurumu personelinin olumlu yaklaşımlar içerisinde olduğu ve hiçbir şikayetin olmadığı ifade ettiği, başvuranın ücretle ilgili mağduriyetinin giderildiği ve muhatap Kurumların bu süreçte gerekli işlemleri yürüttüğü anlaşıldığından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

1/10/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

e-imzalıdır

Evren BAŞAR
Üye

e-imzalıdır

Av. Fatma ÇINAR
Üye

e-imzalıdır

Av. Melahat DEMİR
Üye

e-imzalıdır

Tayyip UÇAR
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No: